

יום הכיפורים

מקורות החג

בתורה

"וידבר ה' אל משה לאמר: אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכיפורים הוא, מקרא קודש יהיה לכם, ועיניתם את נפשותיכם, והקרבתם אישה לה', וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה, כי יום כיפורים הוא לכפר עליכם לפני ה' אלוהיכם".

(ויקרא, כ"ג, כ"ו – כ"ח)

במשנה

"עברות שבין אדם למקום – יום הכיפורים מכפר; עברות שבין אדם לחברו – אין יום הכיפורים מכפר, עד שירצה את חברו".
(משנה, פרק ה', משנה ט')

כתוב במחזור ליום הכיפורים

"ריבון כל העולמים אב הרחמים והסליחות אשר ימינך פשוטה לקבל שבים, ואתה בראת את האדם להיטיב לו באחריתו, ובראת לו שני יצרים, יצר טוב ויצר הרע, כדי שתהיה הבחירה בידו לבחור בטוב או ברע".

כתוב בתפילת "נעילה":

"פתח לנו שער בעת נעילת שער
כי פנה היום.
היום יפנה השמש יבוא ויפנה
נבואה שערך
אנא אל נא
שא נא
סלח נא
חמול נא
רחם נא
כפר נא
כבוש חטא ועוון".

יום הכיפורים – הווי ומנהגים

ערב יום הכיפורים

היום הגדול של עשרת ימי תשובה הוא יום הכיפורים. הוא העשירי לחודש השביעי, ככתוב בתורה: "וידבר ה' אל משה לאמר: אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכיפורים הוא, מקרא קודש יהיה לכם, ועיניתם את נפשותיכם, והקרבתם אישה לה', וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה, כי יום כיפורים הוא לכפר עליכם לפני ה' אלוהיכם".

(ויקרא, כ"ג, כ"ו – כ"ח)

כפרות

בערב יום הכיפורים, או ביום שלפניו, לוקחים תרנגול לזכר ותרנגולת לנקבה: מסובבים את העוף מסביב לראש ואומרים "זה חליפתי, זה תמורתך וזה כפרתי, זה התרנגול ילך למיתה ואני אכנס ואלך לחיים טובים ארוכים ולשלום".
וכך עושים שלוש פעמים, ונוהגים לפדות את הכפרות בכסף ונותנים לעניים. ויש שעושים לכתחילה כפרות בכסף ואומרים עליו: "זה כפרתי", ונותנים את הכסף לצדקה.

סעודה מפסקת

הסעודה האחרונה בערב יום הכיפורים נקראת "סעודה מפסקת". עם סיומה מתחיל צום יום הכיפורים. את הסעודה המפסקת צריך לגמור בעוד יום, היינו: לפני שקיעת החמה. עם רדת היום מתחיל החג הקדוש ביותר בדת ישראל – יום הכיפורים, שהוא יום סליחה ומחילה, יום צום ותפילה.

"כל נדרי"

סדר התפילות של יום הכיפורים מתחיל באמירת "כל נדרי", וזמנה לפני שקיעת החמה. שניים מחשובי הקהל מוציאים מארון הקודש שני ספרי תורה ומשאירים את הארון פתוח. מקיפים את הבמה וניגשים אל החזן ועומדים מימינו ומשמאלו, ובשלושה מכריזים: "על דעת המקום ועל דעת הקהל, בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה, אנו מתירים להתפלל עם העבריינים". תפילת "כל נדרי" נאמרת על ידי החזן בנוסח של ניגון קבוע המקובל זה מאות בשנים.

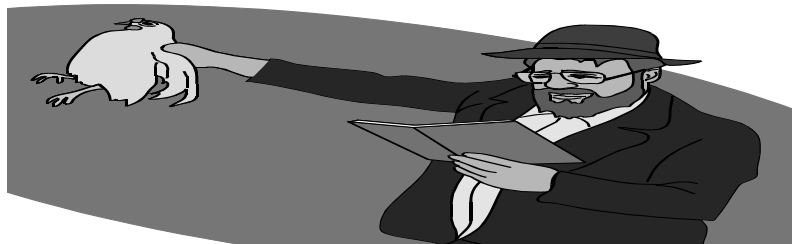

"נעילה"

למחרת ליל "כל נדרי" נמשכות התפילות בבית הכנסת. חמש תפילות מתפללים ביום הכיפורים: שחרית, מנחה ומעריב, הקבועות בכל יום, מוסף – שמתפללים בכל שבת וחג, ותפילה חמישית – לכבוד קדושת היום המיוחד הזה, והיא תפילת "נעילה". תפילה זו נקראת נעילה, לפני שזמנה סמוך לצאת היום. מתפללים אותה עם שקיעת השמש, שאז שערי הרחמים עומדים להינעל. קוראים בה בין השאר: "פתח לנו שער, בעת נעילת השער, כי פנה יום!". חותמים את יום הצום בתקיעת שופר ממושכת ובקריאת "לשנה הבאה בירושלים הבנויה".

מוצאי יום הכיפורים

נוהגים לקדש הלבנה מיד כשיוצאים מבית הכנסת, כדי להתחיל במצווה מיד. מברכים איש את רעהו בשנה טובה ובשמחה כמו ביום טוב, והולכים לבתיהם בששון ובשמחה. אחר ההבדלה טועמים מעט ויוצאים להכין מקום לסוכה, כדי להתחיל במצווה מיד. (מספר "ימים נוראים")

1. תרגילים לבדיקת ידע

לפניכם פתגמים הקשורים ליום הכיפורים. הסבירו כל פתגם.

א. "עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו".

ב. "תשובה, תפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה".

ג. "כל העושה עבירה ומתבייש בה, מוחלין לו על כל עוונותיו".
